

DZIAŁ V

LUDNOŚĆ I WYZNANIA RELIGIJNE

Uwagi ogólne

1. Tablice działu opracowano na podstawie:
 - 1) wyników spisów powszechnych oraz wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 20 V 2002 r.;
 - 2) bilansów stanu i struktury ludności **faktycznie zamieszkałej** na terenie gminy. Bilanse ludności sporządza się dla okresów międzyspisywanych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego, przy uwzględnieniu:
 - a) zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych,
 - b) różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 2 miesiące na terenie gminy a liczbą osób czasowo nieobecnych uzyskiwanej z cyklicznie przeprowadzanych badań, która stanowi jednocześnie różnicę między liczbą osób zameldowanych na pobyt stały w gminie a liczbą osób faktycznie mieszkających na terenie gminy;
 - 3) rejestrów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji — o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały;
 - 4) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego — o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
 - 5) sprawozdawczości sądów okręgowych — o prawomocnie orzeczonych rozwodach.
2. Przez ludność **w wieku produkcyjnym** rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18—64 lata, dla kobiet 18—59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku **mobilnym**, tj. w wieku 18—44 lata i **niemobilnym**, tj. mężczyźni — 45—64 lata, kobiety — 45—59 lat. Przez ludność **w wieku nieprodukcyjnym** rozumie się ludność **w wieku przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz ludność **w wieku poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni — 65 lat i więcej, kobiety — 60 lat i więcej.
3. Stan cywilny faktyczny osób został określony na podstawie charakteru związku, w jakim żyje dana osoba, tj. w oparciu o informacje dotyczące relacji z głową gospodarstwa domowego, stanu cywilnego prawnego oraz wzajemnych powiązań między osobami spisanymi.

CHAPTER V

POPULATION AND RELIGIOUS DENOMINATIONS

General notes

1. Chapter tables were compiled on the basis of:
 - 1) the results of national censuses as well as the results of the Population and Housing Census as of 20 V 2002;
 - 2) the balances of the size and structure of the **population** (actually living in a gmina). Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census, taking into account:
 - a) changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division,
 - b) difference between the number of people registered for temporary stay for a period of more than 2 months in a gmina and the number of people temporary absent there being gathered on the basis of surveys conducted periodically, which simultaneously makes the difference between the number of people registered for permanent residence in a gmina and the number of people actually living in the gmina;
 - 3) the registers of the Ministry of the Interior and Administration on internal and international migration of population for permanent residence;
 - 4) documentation of Civil Status Offices regarding registered marriages, births and deaths;
 - 5) documentation of regional courts — regarding legally valid decisions in actions for divorces.
 2. The **working age population** refers to males, aged 18—64, and females, aged 18—59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18—44) and **non-mobility** (i.e. 45—64 for males and 45—59 for females) are distinguished. The **non-working age population** is defined as the **pre-working age population**, i.e., up to the age of 17 and the **post-working age population**, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.
 3. **De facto marital status** of persons has been defined as derivative, on the basis of the relationships character the given person lives in, i.e. on the basis of information in the relations with the head of the household, legal marital status and mutual connection between the surveyed persons.
- The following categories of the *facto marital*

Ustalono następujące kategorie faktycznego stanu cywilnego:

- kawaler, panna,
- żonaty, zamężna — w świetle prawa świeckiego lub kanonicznego i pozostający w faktycznym małżeństwie,
- partner, partnerka (w ramach tego samego gospodarstwa domowego — bez względu na ich stan cywilny prawny),
- wdowiec, wdowa,
- rozwiedziony, rozwiedziona,
- separowany, separowana — dotyczy osób:
 - pozostających w separacji prawnej i nie tworzących formalnych związków (partnerskich) z innymi osobami,
 - o stanie cywilnym prawnym żonaty, zamężna — niepozostających w związku małżeńskim i nie tworzących formalnych związków (partnerskich) z innymi osobami.

4. Poziom wykształcenia ludności określa najwyższy ukończony poziom kształcenia w szkole lub szkolenia w innym trybie i formie, uznany zgodnie z obowiązującym systemem szkolnictwa. Podstawą zaliczania wykształcenia do określonego poziomu było uzyskanie świadectwo (dyplom) ukończenia odpowiedniej szkoły. W 2002 r., po reformie szkolnictwa z 1999 r., wprowadzającej 6-letnią szkołę podstawową i 3-letnie gimnazjum — badaniem poziomu wykształcenia objęto osoby w wieku 13 lat i więcej.

Zastosowano następującą klasyfikację poziomu wykształcenia: wyższe, policealne, średnie zawodowe, średnie ogólnokształcące, zasadnicze (zawodowe), podstawowe ukończone, niepełne podstawowe i bez wykształcenia szkolnego.

5. Podziału ludności według głównego źródła utrzymania dokonano na podstawie kryterium wyłącznego lub głównego źródła dochodów — w 2002 r. uzyskiwanych w ciągu roku poprzedzającego spis (tj. w okresie od VI 2001 r. do V 2002 r.) i były ustalone niezależnie od stanu aktywności ekonomicznej tych osób; patrz uwagi ogólne do działu "Rynek pracy", ust. 3 na str. 136.

Ze względu na posiadane źródła utrzymania ludność dzieli się na dwie kategorie:

- **posiadających własne źródła utrzymania**, tj. osoby utrzymujące się z dochodów uzyskiwanych z pracy osobiście wykonywanej (w tym z dochodów z wynajmu), z niezarobkowych źródeł, a także z własności,
- **utrzymywanych**, tj. osoby pozostające na utrzymaniu osób posiadających własne źródło dochodów.

Do **ludności utrzymującej się z dochodów z pracy** zaliczono pracujących najemnie i pracujących na własny rachunek.

Do **ludności utrzymującej się z pracy najemnej** zaliczono: zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, osoby wykonujące pracę nakładczą, agentów, członków rolniczych spółdzielni produk-

status has been defined:

- *single*,
- *married* — in the light of secular or canon law and in actual status of marriage,
- *male cohabitant, female cohabitant* (in the same household — irrespectively of their legal marital status),
- *widower, widow*,
- *divorced*,
- *separated man, woman* — it is related to persons:
 - *remaining in a legal separation and not creating formal relationships (cohabitations) with other persons*,
 - *legally married but not creating a marriage or free union (cohabitation) with other persons*.

4. Educational level of population is defined by the highest level of education completed at school or trainings in other course or form, recognized in accordance with the educational system in force. The basis for recognizing education to be on the appropriate level was a certificate (diploma) obtained upon graduation from the appropriate school. In 2002, after the reform of education of 1999, introducing 6-year primary school and 3-year lower secondary school — the survey of educational level encompassed persons at the age of 13 and above.

The following classification of educational level has been used: tertiary, post-secondary, vocational secondary, general secondary, basic vocational, completed primary, uncompleted primary and without school educational.

5. Division of population according to the main source of maintenance was made on the basis of criteria of the only or the main source of incomes — in 2002 obtained during the year preceding the census (i.e. in between VI 2001 and V 2002) and was settled irrespective of economic activity of this people; see general notes to the chapter "Labour market", item 3 on page 136.

In respect of the possessed source of maintenance population is divided into two categories:

- **persons with own sources of maintenance**, i.e. people earning their living from incomes obtained from work performed personally (including rent incomes), from non-earned sources, and also from property,
- **persons maintained**, i.e. people, who remain maintained by persons with own source of income.

Employees in paid employment and self-employed persons were included in the **population maintained incomes from work**.

Persons employed on the basis of an employment contract, outworkers, agents, members of agricultural producers' co-operatives as well as clergy were considered as **persons in paid employment**.

Own-account workers (together with contributing family members) including persons managing

cyjnych oraz duchownych.

Do **ludności utrzymującej się z pracy na własny rachunek** zaliczono osoby (łącznie z pomagającymi członkami rodzin) prowadzące działalność gospodarczą, w tym prowadzące gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz osoby wykonujące wolne zawody (np. twórcy, adwokaci, lekarze), a także w 2002 r. osoby utrzymujące się z dochodu z wynajmu.

Do **ludności utrzymującej się z dochodu z wynajmu** zalicza się osoby uzyskujące dochody z wynajmu mieszkania, pokoi, budynków mieszkalnych i niemieszkalnych (np. garażu).

Do pracujących zaliczono osoby zgodnie z definicją o pracujących zamieszczoną w aktywnych zawodowo; patrz uwagi ogólne działu "Rynek pracy", ust. 3 pkt 1) na str. 136.

Do **ludności utrzymującej się z niezarobkowych źródeł** zaliczono osoby, dla których posiadanie niezarobkowego źródła stanowi wyłączenie lub główne źródło utrzymania.

Do niezarobkowych źródeł utrzymania zaliczono: emeryturę, rentę, (z tytułu niezdolności do pracy, rodziną, socjalną) łącznie ze świadczeniem rehabilitacyjnym, zasiłek dla bezrobotnych, zasiłek i świadczenie przedemerytalne, zasiłek pielęgnacyjny, wychowawczy, alimenty, stypendium oraz inne zasiłki pomocy społecznej dla osób, które nie mają żadnych dochodów lub mają dochody niewystarczające.

Do **ludności utrzymującej się z dochodów z własności** zalicza się osoby utrzymujące się z dochodów z tytułu oddanych w dzierżawę gruntów rolnych, z lokat kapitałowych (z obrotu akcjami, obligacjami, zysków kapitałowych itp.), z odsetek od oszczędności, z udziału w zyskach przedsiębiorstw (dywidend).

6. Przez **gospodarstwo domowe** rozumie się zespół osób spokrewnionych i niespokrewnionych, zamieszkujących razem i wspólnie utrzymujących się. Osoby samotne utrzymujące się samodzielnie tworzą jednoosobowe gospodarstwa domowe.

7. **Gospodarstwo domowe z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie** jest to gospodarstwo, w którym jeden z członków jest użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych, indywidualnej działki rolnej o powierzchni do 1 ha użytków rolnych lub jest właścicielem zwierząt gospodarskich nieposiadającym użytków rolnych.

8. Rodzinę wyodrębnia się spośród osób wchodzących w skład gospodarstwa domowego, wychodząc od najmłodszego pokolenia.

Przez **rodzinę** rozumie się zespół osób wyodrębnionych w ramach gospodarstwa domowego na podstawie kryteriów biologicznych.

Wyróżnia się następujące typy rodzin: małżeństwo bez dzieci, małżeństwo z dziećmi, partnerzy bez dzieci, partnerzy z dziećmi, samotna matka z dziećmi, samotny ojciec z dziećmi.

private agriculture holdings and plots as well as professionals are considered as **persons maintained incomes from self-employed**; since 2002 including so rent incomes.

Population which earns its living from rent income includes persons, who receive their income from rent of an apartment, rooms, residential and non-residential buildings (e.g. a garage).

The employed include persons according to the definition of the employed provided in the economically active; see general notes to the chapter "Labour market", item 3 point 1) on page 136.

Population, which earns its living from non-earned sources of maintenance, includes persons, for whom the non-earned source of living.

The non-earned sources of maintenance include: retirement pay, pension (incapacity pension, dependent's pension, social assistance), including rehabilitation benefit, unemployment benefit, pre-retirement allowance and benefit, nurturing, and upbringing allowances, alimonies, stipends and other benefits of social aid for people, who do not have any incomes or have insufficient incomes.

Population, which earns its living from incomes from owning, includes persons, who live by incomes from leased agricultural land, capital investments (on trade of shares, bonds, capital gains etc.), interest rate on savings, share in profits of a company (dividends).

6. The **household** is understood as a group of related or unrelated persons, living together and earning their living collectively. Lone persons, who maintain themselves individually, constitute one-person households.

7. The **household of private farm user in agriculture** is a household, in which one of the members is a user of a private farm with the surface of above 1 ha of agricultural land, private agricultural allotment with the surface of below 1 ha of agricultural land or is the owner of livestock, who does not possess agricultural land.

8. The family is distinguished among the people included in the content of a private household starting with the youngest generation.

The **family** is understood as a team of persons in a household on the basis of biological criteria.

The following types of families are distinguished: matrimony without children, matrimony with children, cohabitants without children, cohabitants with children, a lone mother with children, a lone father with children.

A **child** is defined as a person at any age, which remains in the household (or stays in an institutional household) together with one or both parents. Children include also stepsons and adopted children.

Maintained child at age up to 24 years is a child not having own source of income and maintained by other person of the household.

Jako **dziecko** określa się osobę w każdym wieku, która pozostaje w gospodarstwie domowym (lub przebywa w gospodarstwie zbiorowym) wraz z obojgiem lub jednym z rodziców. Do dzieci zalicza się również pasierbów oraz dzieci przysposobione.

Dziecko do lat 24 pozostające na utrzymaniu jest to dziecko nieposiadające własnego źródła utrzymania i pozostające na utrzymaniu innej osoby wchodzącej w skład gospodarstwa domowego.

9. Osobą niepełnosprawną jest taka osoba, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony — **osoba niepełnosprawna prawnie** lub osoba, która takiego orzeczenia nie posiada, lecz odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku — **osoba niepełnosprawna tylko biologicznie**.

Kryterium do zakwalifikowania danej osoby do zbiorowości osób niepełnosprawnych **pawnie** jest posiadanie: aktualnego orzeczenia wydanego przez odpowiedni organ orzekający — w przypadku osób w wieku 16 lat i więcej lub uprawnienia do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego dla dzieci poniżej 16 roku życia. W 2002 r. dla osób w wieku 16 lat i więcej ustalono trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany, lekki.

10. Dane o ruchu naturalnym ludności w podziale terytorialnym opracowano: małżeństwa — według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (w przypadku gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjmuje się miejsce zameldowania żony przed ślubem); rozwody — według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo; urodzenia — według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka; zgony — według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15—49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (częstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15—19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45—49 lat.

Współczynniki reprodukcji ludności:

- **współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które urodziłyby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15—49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie,
- **współczynnik reprodukcji brutto** przedsta-

9. The disabled person is such person, who has appropriate judgement issued by a body, authorised to this — **a person legally disabled** or a person, who does not have such judgement, but feels constraints in the ability of performing basic activities for its age — **a person only biologically disabled**.

A criterion for qualifying a given person to the group of disabled people **lawfully** is to have: current judgement issued by an appropriate adjudicating body — in case of people at the age of 16 and above or a right to receive nurturing benefit for children below the age of 16. In 2002, three levels of disability were established for persons at the age of 16 and above: substantial, moderate, light.

10. Data regarding the vital statistics according to territorial division were compiled as follows: marriages — according to the husband's place of permanent residence before the marriage (in cases when the husband lived abroad before the marriage, the wife's place of residence before the marriage is used); divorces — according to the plaintiff's place of residence; births — according to the mother's place of permanent residence; deaths — according to the place of permanent residence of the deceased.

Female fertility rate is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women in the reproductive age (15—49). Besides total rate, age-specific fertility rates are published, that are calculated as the ratios of the number of live births from women and the number of these women in the same groups of age. Births from mothers in the age under 15 are counted to the group 15—19 and from the mothers in the age 50 and over — to the group 45—49.

Reproduction rates:

- **total fertility rate** refers to the number of children which would be born to the average woman during the course of her entire reproductive period (15—49 years of age) assuming that in particular phases of this period she would give births with an intensity observed during a given year, i.e., in assuming age-specific fertility rates for this period to be constant,
- **gross reproduction rate** refers to the number of daughters which would be born to the average woman assuming that a woman during her reproductive age will give births with an intensity which is characteristic for all women giving births in the year for which the reproduction rate is calculated (constant fertility rates),
- **demographic dynamics rate** is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period.

Natural increase of the population accounts for the difference between the number of live births and deaths in a given period.

Infant is a child under the age of 1.

wia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobiety przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodzić z częstością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmienne współczynniki płodności),

— **współczynnik dynamiki demograficznej** jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

Informacje o urodzeniach i zgonach (w tym zgonych niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

11. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

12. Dane o migracjach wewnętrznych ludności opracowano na podstawie informacji o zameldowaniach na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

13. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności zameldowanej na pobyt stały (według stanu w dniu 30 VI).

Information on births and deaths (including infant deaths) is presented according to criteria of the definition of infant births and deaths recommended by the World Health Organization (WHO).

11. Life expectancy is expressed by the average number of years that a person at the exact age x still has to live, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.

12. Data regarding internal migration of the population were compiled on the basis of information regarding the registration for permanent residence. This information does not include changes of address within the same gmina (town), with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

13. Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population registered for permanent residence (as of 30 VI).